

ga razglša apostol Pavel (1 Kor 16, 20), pomeni zvezo s Kristusom in bratovsko zvezo tistih, ki so po ljubezni združeni s Kristusom. »Pozdravite se med seboj s poljubom ljubezni« (1 Pet 5, 15), pomeni: bodite med seboj eno, bodite zveza svetih!

Poljub oltarja pomeni zvezo s Kristusom. Kako smisljeno si stojita nasproti, v obnovljenem obredu maše, dva poljuba: poljub na začetku maše in na koncu. Poljub na začetku maše pristup h Kristusu, na koncu pa odhod od Njega kot spravne žrtve. Poljub oltarja ne pomeni slovo od Kristusa, ampak da se je zveza z njim stvarno utrdila. Poljub na koncu maše pomeni samo slovo od oltarja (žrtvenika) in ponovno, poglobljeno zvezo s Kristusom. Poljub ni toliko izraz ljubezni kolikor stvarne zveze s Kristusom. Ker pa je Kristus vir ljubezni, se človek zaradi zveze z njim tako okrepi v ljubezni, da mu jo s poljubom spet hvalježen vrača.

(Nadaljevanje)

dr. Francè Rozman

NIJESMO KOLONIJA

(Jedna anomalija u turističkoj pastvi na Jadranu
ili

O svećenicima, koji vole putovati i ljetovati na tuđi račun)

Sigurno je pastoralna i opravdana i nužna briga za specifičnu duhovnu pastvu turista, — i domaćih, a osobito onih, što iz daleka dolaze u našu zemlju, — nužna barem kroz glavnu, ljetnu, turističku sezonu. U našim primorskim stranama, gdje je turizam najintenzivniji, pogotovu. Milijuni se stranaca tu izmijene tijekom godine. A mnogi su od njih, — možda i većina, — katolici: Talijani, Austrijanci, Francuzi, Belgijanci, Česi, Poljaci, dobar dio Nijemaca, Holandeza, Engleza, Amerikanaca. A naša domaća pastva, — ona redovita, — nije u stanju da ih efektivno obuhvati i pastoralno obradi. A onda i zbog specifičnih okolnosti, u kojima živi taj turistički svijet: nemiran i nomadski. Jedva se može od njega očekivati, da će on sam, i u koliko je po tradiciji religiozan, potražiti kontakte s Crkvom, kad se je, na nekoliko dana ili, najviše, tjedana, zatekao u tuđoj zemlji i u nepoznatu ambijentu. Ima, da-

kako, i takvih, — onih od katoličke elite, — ali malo. Valja da Crkva te kontakte s njima traži i nađe. Na jedan način i u jednom obliku, koji će, očevidno, predstavljati posebnu varijantu, specifičnost, na liku naše duhovne postave.

U principu se stoga mora samo pozdraviti svaka dobronamjerna inicijativa s toga područja. I naša domaća, i ona strana.

A ima već takvih inicijativa. Naše su Biskupske konferencije osnovale u svome krilu posebnu komisiju za pastoralne probleme turizma. A u Istri, Hrvatskom Primorju, Dalmaciji, ima i lijep broj svećenika i redovnika, koji taj problem »ex professo« prate, studiraju i traže mu najzgodnija organizaciona rješenja. A, — to je još najznačajnije, — i praktično se, pa i s uspjehom, angažiraju u duhovnoj pastvi turista; neki od njih, — ponajviše redovnici, — i profesionalci: pomoćni dušobrižnici za strance. S jezikom redovito ne bude poteškoća: u svim većim turističkim mjestima nađe se već pokoji naš svećenik, koji vlada ovim ili onim svjetskim jezikom, pa nerijetko i s više njih. Studirali su, toliki, u inozemstvu ili su inače dulje živjeli vani.

A očito postoji interes za našu turističku praksu i ponegdje u drugim zemljama: konkretno u onima, odakle turisti u većem broju dolaze u naše krajeve; na Jadran osobito. A to su obično zemlje s već razvijenom crkvenom organizacijom, pa je turizam u njima već odavna postao predmet pastoralnog proučavanja i brige: sa specijalističkim aparatom i uhodanim organizacijskim metodama. Tako oni onda vode u evidenciji i naše krajeve, barem otkako su u njih počeli, masovno, dolaziti ljudi sa zapada. Tamošnji biskupi i katoličke organizacije uspostavljaju kontakte s našim biskupima, traže od njih informacije, šalju k nama svoje emisare, a kojiput i turističke dušobrižnike, — obično u pratnji ovećih turističkih skupina ili ekskurzija, — nude nam usluge, daju savjete.

Na toj će bazi, bez sumnje trebati i dalje raditi. U suradnji s katoličkim inozemstvom, — dopunjavanjem ino-danas sutra, najidealnije rješenje problema turističke pas-danas sutra, najidealnije rješenje problemu turističke pas-tve, i u svijetu i kod nas. U službene crkvene krugove iz inozemstva uvijek ćemo s te strane imati puno povjerenje: osobito dok za njima stoji, — a stoji, — i centralna akcija Svete Stolice.

Samo, čini se, da sve, što nam dolazi pod firmom inozemne brige za turiste, nije te, autentične, crkvene i hijerarhijske, provenijencije. Ima, izgleda, i samozvanaca, i »padobranaca«.

Čudno je ponašanje nekih od tih pastoralnih »dobrovoljaca« iz inozemstva: osobito onih iz Francuske. Nejasan je već njihov odnos prema crkvenim vlastima u njihovoj domovini. Ne žure se da podnesu i pokažu preporuke i dokumente. Ne donose kojiput ni »Celebret«-a. Jednostavno se nametnu. Predstave se, — po crkvama, samostanima, sjemeništima, — kao dušobrižnici inozemnih turista i pribiju na vrata crkava svoj oglas. kako će tada i tada, u toj i toj crkvi, biti služba Božja za njihove sunarodnjake, s propovijedu na njihovu jeziku. I održe je, dakako. Ali druge kakve pastoralne aktivnosti uopće ne vrše. Osim ako je takva aktivnost vozikanje autom po okolici i zaleđu i kupanje na plaži, a sve to, — i misa, — u civilnom odijelu svih mogućih boja: pa i u košulji bez rukava i kratkim hlačicama. A pokoji se od njih stavlja i kao pravi liturgijski zakonoša i »ex-lex«. Za naše lokalne crkvene propise ni ne haje. A često ni za one opće. I tihu misu čita, — kad je čita, — iz svoga francuskog misalčića i po svome »obredu«. Uopće neki od tih »dušobrižnika« podsjećaju puno više na turiste i »globetreter«-e, nego na svećenike. I ne pokazuju baš vele obzira prema nama, svojim svećeničkim domaćinima. Dođu i na svečani objed, iza biskupske intronizacije, a u lajičkom civilu: svejedno što smo mi drugi, svi skoro, u talarima, a ni jedan jedini nije bez koleta i crnine. I nimalo se ne ženiraju. I govor nam održe. Čovjek instinktivno dobiva dojam, kao da se ne drže prema nama ni na što obveznima. A jedva da sebi dopuštaju takvu slobodu i komociju u Francuskoj. I tamo su, valjda, još uvijek na snazi neki disciplinirani propisi i neke, barem nepisane, konvencionalne norme.

Ali nas se zato odmah sjete, kad valja financirati njihove pastoralno-apostolne usluge. Traže, da im se kurija ili sjemenište pobrinu za besplatan stan i hranu. I kroz čitav mjesec. I za dake kojiput, koje su sa sobom povelili. Jednostavno se jednoga dana izgube i — zaborave platiti. I određuju, koliku će im taksu platiti župa ili crkva za funkciju, koju su u njoj održali. Taksu, na koju naša svećenička sirotinja po Primorju nije vikla. Mi smo puno skromniji. A znadu svoje zahtjeve i vrlo »uvjerljivo« motivi-

rati. Dužni smo se, vele, pobrinuti za duhovnu pomoć turistima u svome kraju. Pa, kad to mi sami ne možemo, oni su došli, da nas zamijene. A naše je, da to financiramo. Korisnici smo deviza, koje nam ovdje ostavljaju njihovi ljudi.

Međutim, ne će se nijedna naša crkva od tih stranih, turističkih, deviza obogatiti. Malo stranaca-turista uopće i dolazi u crkvu nedjeljom. A u crkvenim škrabicama svaki će rektor crkve lako prebrojiti i franke, i marke, i dolare. Bog pomogao naše sirotinjske dinare!

Nego, nije naše da o tom donosimo meritoran sud. Nijesmo za to ni kompetentni. Mi konstatiramo samo činjenice. I želimo, da se stvari objasne.

Čast našoj svećeničkoj braći iz inozemstva! Samo, ne smiju nas tretirati kao »urođenike«, koji će se odmah rastopiti od blaženstva, čim među njih izbije netko sa »kulturnog zapada« i udostoji se upustiti s njima u razgovor ili sjesti za njihov, puni, sto. I ne treba da nas smatraju ni malodobnima ni naivnima. Imamo i mi oči. A imamo i pravo da o legitimaciji pokojega od tih turističko-pastoralnih specijalista posumnjamo. Ako ti strani svećenici žele ljetovati na Jadranu, mogu; samo neka to učine o svome trošku, ne o našem, a bez našega pristanka! Kad nam već ništa ne daju od svoga bogatstva, — drugi nam, plemenitiji i tiši, iz njihovih zemalja daju, hvala im, — neka barem ni ne uzimlju od naše sirotinje! I neka ne zaogrću svoga, vrlo malo edifikativnoga, provoda maskom apostolata! Imamo i mi oči. Došli su nam, barem neki od njih, — ne bismo htjeli generalizirati; ne bismo htjeli nikome učiniti nepravde, — da jeftino, na tuđi račun, ljetuju: ne da apostoluju. I nijesu nam došli, — opet čast iznimkama, — oni najbolji, pobožni, već oni lajicizirani, mondeni, površni, lakoumni.

A sada, šta bi trebalo konkretno učiniti? Trebalo bi, nama se čini, da naše više crkvene vlasti što prije načelno raščiste ovo pitanje: da pravno i organizacijski normiraju prava i dužnosti inozemne turističke pastve, u koliko se pojavljuje na našoj obali i u našim krajevima. Valja da nam svatko, tko nam u to ime dolazi, prije svega podnese valjanu legitimaciju i iz svoje domovine i od naših crkvenih vlasti. A onda, morali bismo uvijek, **unaprijed**, znati za uvjete pod kojima nam dolazi. A ne da nam ih, samovlasno i s visoka diktira. Sad za sad još nismo kolonija. Ni kolonija, ni »misijski kraj«.

Bez toga bolje da nam ta pomoć u »ekspertima ni ne dolazi. A mi ćemo se već snalaziti, kako znadnemo. I sami ćemo, u vlastitoj režiji, organizirati turističku pastvu kod nas.

Na koncu, nešto i na našu adresu! I mi putujemo u inozemstvo. I naši svećenici putuju. Nemojmo pritom upadati u pogrešku, koja nas tako odbija na ponekim stranim svećenicima! Ne osiguravajmo sebi provoda i zabave na tuđi račun! A najmanje to činimo profaniranjem ugleda i dostojanstva svoje svećeničke službe! Ne namećimo inozemstvu svojih »duhovnih usluga«! Ne namećimo ih ni našoj emigraciji! »Nezvanu gostu mjesto za vratima!« Privatne inicijative nijesu tu na mjestu. Ne smijemo ni tražiti ni očekivati od naših samostana i zavoda u inozemstvu, da služe, kroz čitavu godinu, »à quatre saisons«, kao besplatni hoteli svakome našem, starom i mladom svećeniku i kleriku, koji se zaželi jeftina putovanja Evropom i Amerikom. Da nam njihova vrata budu, svima, širom otvorena, dan i noć. Pa da se samo izmjenjujemo, u turnusima, »na smjenu«, u tim »godišnjim odmorima«. Jedan iza drugoga. Od bogoslova i mladomisnika, pa dalje. A pogotovu ne napadajmo po inozemstvu na duhovne kuće, koje s nama i s našim narodom nemaju nikakve posebne veze. Većinom nas i onako ne će primiti, osim uz »pristojnu taksu«. Nema tamo »istočnjačkog« i »primitivističko-patrijarhalnog« gostoljublja sa Balkana. Plaća se tamo dobro i u »casa del clero«. Kao i u svakom drugom hotelu. Pa zašto onda da se uzalud sramotimo? Ne treba ni da pomisle, da im dolazimo kao »prosjaci« i »nezvani gosti«. Ne treba da nas itko ponizuje i da nam pred nosom zatvara vrata. Tko od nas putuje u inozemstvo, — a možda bi još bilo najbolje, da uopće manje putujemo, a da više dajemo u dobre svrhe, — neka putuje o svome trošku i neka se pruži, koliki mu je guber! Neka reflektira samo na ono, što može pošteno platiti!

Ni našim ljudima u inozemstvu ne idimo u goste, osim ako smo s njima posebno dobri i kad nas spontano i izriječkom pozovu!

Čuvajmo, eto, svoj svećenički obraz! I obraz svoga naroda! Ne vraćajmo opet u Evropu vremena, kada su se njom na veliko skitali »clerici vagi«!

I.